

• FØROYA • SOCIAL DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 11.

Lýsingaprisar fyri peltreglur: 30 øyr. á forstjórn, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 2. august 1927.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovum. Telf. 143.

1. árg.

FØROYAR koma nú eisini inn í tann streymin, sum forir okkum áfram, — um enn í kjálavorunum, so tó á roflu leið —, har hin djúpa, botufasta, víndaliga prógvaða, og aldri helmandi framburðsleran skipar og útinnir sít mentunarverk.

Menniskjan hevur íggjognum oldir leitað og funnið bæði mangt og mikið, sum kundi koma teim til nyttu í teirra virkið og í stultum kann tað sigast, at tað er ikki lítið, sum av teirra aldri hvílandi hugsan og grundan til at skapa tól til tess skjótari at fáa verkinu liðug, ferð, fyri skjóta at rokka sít hugsjónarmið, mátt, so at tað vunnnað kann hevast og haldast — bert eitt vit menniskjan seint komin til bugsa um — menniskjuni.

Í øllum teim seinni tíðum skaptu mentunarverkinu, hava verið ofrað í túsundatali mennuskjir. Eins og okkara gomlu forfedrar ofraði mennuskjir til teirra heidna gud í tí trúgv, at teir á henda hátt tryggjað seg í sínum virkið, antin tað var til drággjörð, vinna lond ella annað, ið teir høvdu í sinni. Soleiðis hevur tað í teim farnu árum verið ofra mong, mong menniskjalív á framburðsins altíð rullandi kjólið. —

Útheimurin er undan og vit eru aftaná, men vit mugu og skulu við, tað batar ikki at halda ímóti, tí eins væl og tíður er skiftandi, so vilja síður verða tað eisini og verk físa menniskjans skaparandi fjotrast ikki — vit sum eru aftaná koma við antin vit vilja ella ikki. Og tí er tað vert nú at umtala eini sera týðandi viðurskipti, nú vit koma inn í streymin á tí framburðsleið, sum eisini verður okkum Føroyingum til frama og at ænsað eftir at vit ikki í óskoytni ofra ov mong menniskjalív á ferðina áfram.

Eitt lið í hesum framburði er at leggja landi soleiðis tilrættis at tað við minst møgulega ómak sleppst úr einum og í annað stað og sum ein lætti fyri fólk og fæ verða landavegir lagdir soleiðis at eftir eini nógv styttri tíð kann komast afturogfram, hvort tað ein einhendis ferðamaður á hjólhesti ella hestbaki, ella koyrandi við vágni, við ella eftir vorum o. t. Hetta vegarbeið er nú byrjað í Føroyum, og logið tókist tað at hesu arbeiði av tí almanna ikki hava funnist at verða vandamikil fyri teir arbeiðsmenn sum har hava haft yrki sít — tað einasta sum ein veit ið hevur verið kravt er, 1) at tann skal vegin gera, sum kann avrika

verki fyri hin minst møgulega peningin, 2) at verkfrøingur sýnar tað fullfórda verk, og hevur tað sýni mangan haft tað úrslið, at arbeiðið og vegin ikki funnist at verða peningunar verd. Tað almenna mátti ov tíðum fingið tað prógvað, at tað ikki við longd er lonandi, at lata stór og fyri samfundi týðningarmikil verk gera og fullfórta fyri tær minst møgulegu útreiðslur, men eg vil í hesum foru ganga utan hetta mál um at lata slíki arbeiðið gera fyri so lítlan pening sum væl kann teinkjast og sum hevur seg við fleir sinnir at rinda upp saman til umvøling av tí biliga avrikaða arbeiðið, tað verður væl seinni tilhøvi til tess. Mangur hevur verið varðin við hvussu vegin her í okkara fjallalandi mugu høgast og spreingjast íggjognum hamrar og skorð, gyl fyllast upp, kneysar og klettur ruddast burt — fram íggjognum liðir, fjallið til aðra síðuna og hitt kolbláa havið til hina síðuna, ein kuldagoytan fer bráðliga íggjognum ein, tá ið ein hugsar um at menn hava verið her og arbeiði í hesum vandamikla fori, eitt líti snáv og arbeiðsmaðurin var í tí bláa. Tað er so skilaleyst sum hugsast kann, at senda fólk út á slík stóð til at arbeiða fyri hitt almenna, fyrst fyri tað minst møgulegu arbeiðslon, so eingin tryggjandi arbeiðsmannavernd, sum hevur umsjón við hvussu har er stalt sum arbeiðið verður, skipar fyri hvarið gerast skal so teir menn ið hava yrki sít á so vandamiklum stað ikki nýðast at leika við livinum til frama fyri samfunds-gagnið. Væl kann tað hertil svarast, at mennirnir eru tryggjaðir í vanlukku tryggingini, men mæt tykist tað svarið at verða nakað sigandi, um menn halda tað verða nógv týðandi; tí eg veit, hvorki einkjur ella faðir-leys, ið ikki heldur vildi fingið pápan ella forsyrgjarin heim aftur óskaddan — enn hin kalda peningin við kongsins mynd á.

Tíðin átti tí at verið inni nú, at Logtingið tók upp máli um arbeiðsvernd, so at tað ikki beint verður tryggjaður peningur til tey ið eftir sita um forsyrgjarin doyri í sínum arbeiði, men tryggjað hvønn í sínum starvið, so um maður læt liv í sínum yrki, at tað ikki skuldi verið sagt, at tað var av óskoytni frá tí almennu síðuni.

M. S. V.

En Vandmand.
— Sommeren tilbringer jeg som Mestersommer.
— Og hvad om Vinteren?
— Om Vinteren er jeg Opvasker i Restauration.

England.

Af Cand. polit. Knud Korst.

I henvend et Par Aarhundreder har den britiske Nation for alle Folkeslag paa Jorden staaet som den mægtigste og rigeste, der nogensinde har eksisteret. Denne Opfattelse falder ganske sammen med det engelske Borgerskabs egen Opfattelse; paa det vældige Gravmæle, der i Westminster Abbey er rejst over William Pitt — den Statsmand, der knækkede Englands færligste Rival, Frankrig, og slog Napoleon til Jorden —, er saaledes indrindset følgende Ord: »Under hans Administration hævdede Storbritannien sig til en Størhed og Rigdom, der aldrig før i Historien er set Mage til«.

Nu har Verdenskrigen ganske vist medført store Tab for England, selve Krigsførelsen har kostet enorme Summer og belastet Landet med en uhyre Nationalgæld, og de tabte Markeder i Østen har medført en Tilbagegang i den britiske Handel og Søfart; hertil kommer store Tab som Følge af Kul-Lock-outen og andre Erhvervsstandsninger i de seneste Aar. Alligevel venter den fremmede, der kommer til Landet, at se en velsitueret, materielt set godt betrygget Nation — i hvert Fald at den britiske Nations Levevilkaar ligger paa et meget højt Niveau end nogen anden Nations i Europa. Man véd jo, at Englands Resourcer er uhyre, at dets Indtægtskilder er utallige, at Overskudet fra Foretagender i alle Egne af Verden hvert Aar strømmer til dette Land.

I Virkeligheden finder man en Nation, for hvis store Flertal Levevilkaarene former sig paa en saadan Maade, at man nærmest maa karakterisere dem som lurvede. Dette er saa ganske aabenbart det Resultat, der er kommet ud af den Udvikling, som Verdens rigeste Nation har gennemløbet; for at naa dette har Millioner af dygtige og begavede Mænd slidt og arbejdet eller endogsaa sat Livet til i tallose Krige og i Kolonisationer. Dette virker saa slaaende paa den fremmede, at hele det moderne sociale Problem forenkler sig for ham; han spørger uvilkaarligt sig selv: »Er dette pauvre Udbytte af disse uhyre Anstrengelser et Resultat af slet Husholdning, eller er Levevilkaarene for Menneskeslægten fra Naturens Haand virkelig saa umiddelbare, at det er umuligt for de arbejdende Slægter nogensinde og trods alle Anstrengelser at naa videre rent materielt set? Det forekommer mig — at demme efter mange Vidnesbyrd — at det i det væsentlige er Resultat af slet Husholdning. Ikke mindst efter de Vidnesbyrd, der ligger i en Sammenligning med Forholdene i andre Lande, der i det almindelige Omdømme anses for mindre velhavende, som f. Eks. Skandinaviens og Frankrig, ja endogsaa anses for fattige som Tyskland og Italien.

For at faa lidt Rede paa, hvor-dan disse Forhold i Virkeligheden ligger, har jeg forsøgt at foretage nogle statistiske Beregninger over

Klasse- og Indtægtsfordelingen i England og Danmark. Der kan kun være Tale om en meget summarisk Sammenligning mellem disse Forhold i de to Lande, da den engelske Indkomststatistik kun er lidet detaljeret.

I Indkomststatistikken regner man sædvanlig kun med den Del af Befolkningen, der er over 18 Aar; yderligere fradrager man sædvanlig gifte Kvinder. Hensigten med denne Fremgangsmaade er naturligvis den at faa et Tal, der angiver, hvor stor en Del af Befolkningen, der maa antages at deltage i Erhvervslivet; helt nøjagtigt er det naturligvis ikke at regne paa denne Maade, idet der er adskillige gifte Kvinder og adskillige ganske unge Mennesker, som har Indtægter; men i det store og hele er Tallet næppe meget misvisende.

I Danmark findes der henimod 1½ Million Individer over 18 Aar (bortset fra gifte Kvinder), i England (d. v. s. Storbritannien og Nordirland) er det tilsvarende Tal 19½ Million, altsaa 13,4 Gange saa stort. I Følge den engelske Indtægtsstatistik véd man, at ca. 100.000 Personer har Indtægter paa 2000 Lst. og derover (d. v. s. fra ca. 36.000 Kr.), ca. 4,9 Millioner har Indtægter under denne Grænse, men over 130 Lst. (d. v. s. ca. 2500 Kr.), og Resten (altsaa ca. 14½ Mill. Personer) har mindre end 2500 Kr. i årlig Indtægt. I Følge den danske Indkomststatistik findes der 2-4000 Personer med mere end 35.000 Kr. i årlig Indtægt, ca. 450.000 Personer med Indtægter fra 2500 til 35.000 og ca. 1 Mill. med Indtægter under 2500 Kr.

Lad os for Simpeltedens Skyld knalde de Folk med Indtægter paa 35.000 Kr. og derover for Overklassen, de Folk med Indtægter paa 2500 Kr. til 35.000 Kr. for Middelklassen og dem med lavere Indtægter for Underklassen. Det er klart, at der kan rejses mange vægtige Indvendinger mod en saa grov Inddeling af Menneskeslægten, men Udtrykkene anvendes her blot for at gøre Beskrivelsen mere let-fættelig.

Under Hensyn til at Englands Befolkning som før nævnt er 13,4 Gange saa stor som Danmarks, skulde man paa Forhaand vente, at den engelske Overklasse, Middelklasse og Underklasse hver for sig var 13,4 Gange saa talrige som de tilsvarende Klasser i Danmark; i Virkeligheden stiller Forholdene sig noget anderledes. En Sammenligning mellem de beregnede Tal og de faktiske Tal ser saaledes ud:

	Beregnet (Danske Tal x 13,4) Antal Millioner Personer	Faktiske Tal (Engelsk Stat.) Antal Millioner Personer
Engelsk:		
Overklasse	0,045	0,1
Middelklasse	6,000	4,9
Underklasse	18,400	14,5
Ialt	19,445	19,5

Med andre Ord: den engelske Overklasse og Underklasse er forholdsvis talrigere, end Tilfældet er i Danmark, til Gengæld spiller Middelklasserne i Danmark en forholdsvis større talmæssig Rolle, end Tilfældet er i England; dette hænger naturligvis i høj Grad sammen med, at der praktisk talt ikke findes nogen Bondestand i England, og at Stordriften i Byerhvervene er meget mere fremtrædende end her i Landet.

Et endnu mere grelt Billede af den betydelige Klasseforskel i England faar man ved at sammenligne de Indtægter, som de i ovenstaaende Tabel 1 ang. Personer i de forskellige Klasser oppebærer. Gaar man ud fra hvad den danske Overklasse, Middelklasse og Underklasse har i Indtægt, multiplicerer dette med 13,4 (svarende til Forskellen mellem Befolkningens Størrelse), faar man de Tal, der er angivet i første Kolonne i Tabel 2 i anden Kolonne er anført, hvad de paagældende Klasser faktisk har i Indtægt ifølge den britiske Indkomststatistik:

	Beregnet Indtægt (Danske Tal x 13,4) Millioner Kr.	Faktisk Indtægt (Engelsk Stat.) Millioner Kr.
Engelsk:		
Overklasse	3	10
Middelklasse	29	45
Underklasse	18	15
Ialt	50	70

Den engelske Overklasse er altsaa forholdsmaessig dobbelt saa talrig som den danske, men den har forholdsmaessig mere end tre Gange saa meget i Indtægt; dette bekræfter den almindelige Opfattelse af de engelske Rigmænd, at naar en Britte er rig, saa er han rig til Gavn. Middelklassen i England er ganske vist ikke saa talrig, som man skulde vente efter danske Forhold, ikke desto mindre har den 50 pCt. mere i samlet Indtægt, end Tilfældet vilde være, hvis den økonomiske Lagdeling i Storbritannien var parallel med Lagdelingen i Danmark. Hvor en dansk Middelstandsmand gennemsnitlig har 5000 i årlig Indtægt, har en engelsk Middelklassemand nærmere 10.000 Kr.

Heri har man den talmæssige Baggrund for den almindelige Opfattelse, som omtales før, at England er saa umaadelig meget rigere end andre Lande i Europa. Overklassen er talrigere og meget rigere end her, Middelstanden er vel ikke saa talrig, men dens nominelle Indtægt er meget større. Imidlertid maa man ikke overse, at Livet for Middelklassen i England er saa meget dyrere end f. Eks. i Danmark, en Omstændighed, som før en stor Del skyldes, at Bylivet dér er saa urimeligt dyrt, spiller en meget større Rolle i England end paa Fastlandet; ikke mindre end 80 pCt. (fire Femtedele) af hele den engelske Befolkning bor i Byer. Paa godt 4 Millioner acres Land er sammentruet 30 Millioner Mennesker, medens der i Landdistrikterne som omfatter ca. 33 Millioner (Fortættelse paa 4de Side).